

N:o 30.

Ank. till Riksd. kansli den 27 mars 1900 kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner angående ändring i vissa delar af förordningen om kommunalstyrelse på landet.

Lagutskottet har till förberedande behandling fått från Andra Kamraren mottaga tre särskilda motioner, hufvudsakligen åsyftande ändring i gällande bestämmelser om den kommunala rösträtten å landet.

I den ena af dessa motioner, n:o 41, hvilken afgifvits af herrarna *Ollas A. Ericsson, Carl Sandqvist, Nils Hansson, Nils Andersson* och *J. A. Lundström* anföres:

»Krafvet på en begränsning af den kommunala rösträtten på landet vinner i styrka år från år. Den blomstrande industrien på alla områden skapar det ena företaget efter det andra, som vanligtvis, för att drivas i större skala, omhändertages af bolag. Deraf följer, att antalet af de samhällen, der ett eller flera bolag med sina höga fyrktal beherska det kommunala inflytandet, ökas i oöfvärande grad. Den kommunala sjelfstyrelsen råkar härigenom i största fara.

Det skäl, som lagutskottet vid sistförflutne riksdag använde för sitt afslag å framställningar härutinnan, nemligen att frågan om ändrade grunder för den kommunala beskattningen först bör framläggas och afgöras, eger föga om ens någon giltighet, enär härvidlag föreligger ett verkligt trängande behof, som kräfver frågans snara lösning, utan åratals afvaktan på en eventuel reform af det kommunala skatteväsendet.

För öfrigt åberopa och hänvisa vi till de skäl, hvarpå Andra Kam-maren grundade sitt beslut den 26 mars 1898 angående kommunala rösträttsfrågan, och hemställa värdsamt, att Riksdagen för sin del må be-sluta, att §§ 11, 21, 59 och 73 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, § 11, sådan den lyder enligt förordningen den 26 oktober 1888, och § 59, sådan samma paragraf lyder enligt nyss-nämnda förordning och förordningen den 8 mars 1889, skola erhålla föl-jande ändrade lydelse:

§ 11.

Röstvärdet skall beräknas efter det en hvar röstegande åsatta fyrktal; dock må ej af aktiebolag rösträtt utöfvas för mera än en tjugonedel och af annan röstegande för mera än en tiondedel af kommunens hela fyrktal, eller i något fall för högre röstetal än det, som motsvarar ett tusen fyrkar.

Der för deltagande i sådana besvär, som åligga alla, hvilka inom kommunen erlægga kommunalutskylder, annan grund, än den för utgörande af kommunalutskylder i allmänhet gällande, finnes särskildt stadgad, skall röstvärdet vid beslut öfver ärenden, som röra sådana besvär, beräknas efter den särskildt bestämda grunden.

§ 21.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, framställer ordföranden proposition, så affattad, att den må kunna med *ja* eller *nej* besvaras.

Ordföranden tillkännagifver derefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och befäster detsamma, der omröstning ej begäres, med klubbslag. Äskas omröstning, verkställes den öppet och efter upprop.

Till beslut i andra frågor än dem, hvarom i §§ 27, 36 och 73, punkt b), sägs, erfordras blott enkel pluralitet af de afgifna rösterna, enligt den vid omröstningen följda röstgrund.

Falla rösterna lika för olika meningar, gäller den mening, hvilken de fleste röstande efter hufvudtalet bifallit. Äro afven efter sådan beräk-ning rösterna lika delade, varder den mening beslut, som ordföranden biträder.

§ 59.

Kommunalnämnden skall verkställa fyrktalssättningen och deröfver upprätta en längd, upptagande, särskildt för hvarje skattskyldig och i

särskilda kolumner: för i mantal satt jord, för jordbruksfastighet utan mantal och för annan fastighet debiterad bevillning enligt gällande förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst (eller, der bevillning ej utgår, det belopp, som, uträknadt efter taxeringsvärdet, mot sådan bevillning svarar); för öfriga beskattningsföremål debiterad enahanda bevillning; det åsatta fyrktalet för i mantal satt jord; fyrktalet för jordbruksfastighet utan mantal; fyrktalet för annan fastighet; fyrktalet för alla öfriga beskattningsföremål och summan af den skattskyldiges fyrktal, hvarjemte i längden skall antecknas kommunens hela fyrktal; allt på sätt det under litt. A bifogade formulär till fyrktalslängd närmare utvisar.

Denna längd, som ligger till grund för kommunalutskyldernas debitering, utgör, med iakttagande af de bestämmelser och undantag §§ 8, 9 och 11 innehålla, tillika kommunens röstlängd. Har, sedan längden justerades, ny egare eller brukare tillträd fast egendom, och varder sådant inför kommunalstämman styrkt, uppföres den nye egaren eller brukaren i längden såsom röstberättigad för fastigheten; börande kungörelse om stämma, der dylikt ärende skall förekomma, från predikstolen uppläsas minst en vecka förut. I den för anmärkningar afsedda kolumn antecknas, dels om af ofvan angifven orsak rösträtt för fast egendom öfvergått till annan person, dels, der begränsning enligt § 11 eger rum, röstetalet, dels ock om och på hvilken grund i följd af bestämmelserna i §§ 8 och 9 någon i längden uppförd skattskyldig icke eger utöfva rösträtt. Längden upprättas i två exemplar, af hvilka det ena i sockenstugan anslås och det andra hos kommunalnämnden förvaras.

§ 73.

För att vinna bindande kraft skola kommunalstämmans beslut underställas Kongl. Maj:ts nädiga pröfning och fastställelse, då besluten angå:

a) försäljning, pantförskrifning eller utbyte af någon sådan kommunen tillhörig fastighet, som, för något dess gemensamma nytta afseende ändamål, genom gifva eller testamente kommunen tillfallit, afvensom öfverenskommelse, som medför förändring i de rättigheter, kommunen till sådan fastighet eger; och

b) upptagande af lan, staldt på längre återbetalningstid än två år.

Kongl. Maj:ts nädiga pröfning skola ock underställas de af kommunalstämman antagna förslag till nya eller förhöjda afgifter å den allmänna rörelsen, såsom väg-, bro- och färjpenningar, m. m.

Till beslut i fråga angående upptagande af lan, hvarom här ofvan sägs, erfordras två tredjedelar af de i omröstningen deltagandes röster efter röstvärdet.

Beslut eller förslag, som bör Kongl. Maj:ts nådiga pröfning underställas, skall insändas till Kongl. Maj:ts befallningshafvande, hvilken det åligger att handlingarna, jemte eget utlåtande, till Kongl. Maj:t öfverlemnna.

Den andra af ifrågavarande motioner, n:o 89, har afgifvits af herrar *Gullbrand Elowson, Johan Nydahl, David Holmgren, D. Persson* i Tällberg, *Lars Eriksson, G. Jansson, Joh. Er. Nordin, E. G. Åkerlind, Olof Guldbrandsson, Joh. Nordin, A. Thylander, Johan Olofsson, S. J. Kardell, P. Olsson, J. Bromée, Oswald Emthén, A. F. Broström, J. E. Ericsson, Carl Jansson, C. J. Hammarström, Gustaf Olofsson, S. H. Kvarnzélius, Hj. Sjövall, G. Lindgren, Arvid Kempe, A. Hansson* i Solberga, *Johan Ericsson, E. Norman, K. G. Karlsson, Halvar Eriksson, J. Persson, J. G. Spangenberg, S. M. Olsson, Curt Wallis, Magnus Höjer, And. Olsson* i Mårdäng, *W. Johansson* i Öija, *W. Styrlander, L. Gust. Broomé, Chr. Olsson, Oskar Berg, August Cervin, Elof Biesért, Emil Hammarlund, Jakob Pettersson, Berndt Hedgren, J. P. Jansson* samt *Henrik Hedlund* och är af följande lydelse:

»Otvifvelaktigt beteckna kommunallagarne af år 1862 ett betydande framsteg i afseende på den kommunala själfstyrelsen. Vid deras första framträdande blefvo de för den skull ock med tillfredsställelse af allmänheten mottagna.

Emellertid visade det sig ganska snart, att bestämmelserna rörande en hufvudpunkt i dessa lagar icke voro väl afpassade. Den ifrån år 1817 härflytande urkund, som reglerade förhandlingarna vid sockenstämma och kyrkoråd, var med hänsyn till rösträtten bygd på den grundsatsen, att röstvärdet skulle utan någon begränsning uppåt beräknas i direkt proportion af skattebidraget till kommunens kassa.

Beträffande landsbygden är samma grundsats ännu bibehållen. Likvisst tedde sig förmögenhetens fördelning bland medlemmarne inom en och samma kommun under de första decennierna af 1800-talet helt annorlunda än nu. Det kommunala lifvets intressen intaga ock i våra dagar en väsentligen annan betydelse, än de gjorde för ungefär hundra år sedan.

Då grunden för beräkningen af röstvärdet vid kommunalstämmas förhandlingar skall fastställas, är det uppenbart, att val mellan flera möjligheter kan företagas. Tvenne ytterlighetsgränser träda så godt som

omedelbart fram i dagen för lagstiftaren. Å ena sidan finner han sig hänvisad till egendomen och å andra sidan till personen såsom grund för rösträtten. Emellan båda dessa kunna mangfaldiga kombinationer tänkas avägragta.

Gifvetvis må ändamålsenligheten hafva ett afgörande inflytande på valet af rösträttsgrund. Nu är det så, att kommunen är ett organiseradt samhälle, bland hvars uppgifter det ingår att tillgodose ej allenast materiella, utan äfven kulturella intressen. Det kommunala samhället står högre än sådana sammanslutningar, som fatt namn af bolag. Detta visar sig bland annat derutinnan, att hvarje medborgare har förpligtelse att tillhöra en viss kommun, medan det står i hans eget skön, om han vill ingå såsom delegare i ett bolag eller icke. En ändamålsenlig grund för beräkningen af röstvärdet vid behandlingen af kommunala angelägenheter lär alltså icke kunna ernås med mindre, än att hänsyn tages såväl till skattebidragen som till personlighetsprincipen.

Angående behovet och önskvärdenheten af en begränsning i den kommunala rösträtten på landet finnes, kan man väl säga, numera blott *en* mening så inom som utom Riksdagen. Andra Kammaren har vid de flesta riksdagar, som hallits under det nya riksdagskicket, fattat mer eller mindre långt gående beslut i detta syfte, och Första Kammaren har genom att 1894 biträda aflåtandet af en riksdagsskrivelse i ämnet gifvit sitt principiella erkännande åt reformens behöflighet. Onekligt är också, att detta reformkraf uppbäres af en synnerligen stark folkmening.

Skiljaktiga asigter hafva dock gjort sig gällande såväl beträffande den frågan, huruvida den nuvarande tidpunkten kan anses lämplig för genomförande af en sådan reform, som ock rörande den omfattning, reformen bör erhålla.

Så har från en sida framhållits, att det med reformen i fråga bör anstå i afvaktn på utgången af den pågående utredningen af den kommunala beskattningsfrågan. Det torde emellertid kunna anses såsom visst, att, hvilket resultatet än må blifva af denna utredning och hvilka förändrade bestämmelser till äfventyrs än må komma att införas i den kommunala skattelagstiftningen, behovet af en inskränkning i den större förmögenhetens herravälde inom landskommunerna skall kvarstå oförminskadt, och den olägenhet, som kunde uppstå deraf, att det ifrågavarande lagstiftningsarbetet i sinom tid möjligen kan komma att påkalla någon ändring i grunderna för den kommunala rösträttens utöfning, kan ej tänkas blifva synnerligen afsevärd, i allt fall icke så stor, att den bör under årtal få förhindra en så nödig och så länge efterlängtd reform. Kongl. Maj:t har ock i proposition till 1898 års Riksdag ansett, att åtminstone en partiel

lösning af rösträttsfrågan kan ske oberoende af den väckta frågan om en förändrad kommunal skattelagstiftning, och det synes svårt att första, hvarför sistnämnda fråga skulle lägga väsentligen större hinder i vägen för en fullständigare reform än för en blott partiel sådan.

Vidkommande åter den omfattning, som bör gifvas åt en begränsning af den kommunala rösträtten på landet, så hafva under de två senaste riksdagarne tvenne till sin räckvidd ganska olika förslag hvar sin gång vunnit majoritet inom Andra Kammaren. Vid 1898 års riksdag godkände Andra Kammaren med 141 af 208 afgifna röster ett förslag, enligt hvilket af aktiebolag rösträtt ej finge utöfvas för mer än $\frac{1}{20}$ och af annan röstberättigad för mer än $\frac{1}{10}$ af kommunens hela fyrktal, eller i något fall för högre röstetal än det, som motsvarar 1,000 fyrkar. Vid sistlidne riksdag åter voterade samma kammare med 91 röster af 178 afgifna ett förslag, hvari samma relativa röstmaxima voro upptagna, men det absoluta maximum deremot blifvit uteslutet. Att Andra Kammaren vid det senare tillfället kunde åtnöja sig med en begränsning af så väsentligt mindre effektivitet än det beslut, som den vid nästföregående riksdag hade biträdt, torde ha sin tillfyllestgörande förklaring i den stora skillnaden i antalet af de vid de båda tillfällena närvarande ledamöterna.

För att åstadkomma en äfven inom de större kommunerna effektiv begränsning måste vid sidan af ett relativt maximum ställas ett absolut. Ty då verkan af det förra står i omvänt förhållande till kommunernas storlek, så verkar det senare på ett alldeles motsatt sätt. De båda begränsningstyperna komplettera således hvarandra. Och att man icke bör reformera på ett sådant sätt, att de jämförelsevis låga röstetalen inom de små kommunerna underkastas en starkare reduktion än de höga röstetalen inom de stora kommunerna, torde bäst framgå deraf, att det hufvudsakligen är inom de senare, som behovet af en dylik reduktion gjort sig förnummet och som de stora aktiebolagen, hvilkas kommunala röstöfvervigt i synnerhet förorsakat missnöje, företrädesvis äro till finnandes. — Så utgjorde det procenttal, som uttrycker aktiebolagens andel i kommunens hela fyrktal, enligt den kommunala rösträttsstatistiken för år 1892, 7,6 procent i de kommuner, hvilka kunna rubriceras som små, men 26,7 procent inom de stora kommunerna. — Det är således tydligt, att om man med begränsningen vill träffa aktiebolagen lika väl som andra röstegande, så måste man jemte det relativa maximum använda en begränsningstyp, hvars effektivitet i synnerhet gör sig gällande inom kommuner med högt fyrktal; och detta är just förhållandet med det absoluta röstmaximum.

Om endast ett dylikt fastställes, finnes intet skäl att för aktiebolagen tillämpa ett skarpare relativt maximum än för andra röstegande. Ty hvarje

relativt begränsningstal bör, såsom redan påpekats, för att begränsningen må verka jemnt och likformigt inom både små och stora kommuner, fullständigas med ett absolut röstmaximum. Om, såsom Andra Kammaren vid de båda senaste riksdagarne beslutit, två relativa röstmaxima bestämmas nemligen för aktiebolagen till $\frac{1}{20}$ och för andra röstberättigade till $\frac{1}{10}$ af kommunens hela fyrktal, blir följden den, att den minskning i röstvärde, aktiebolagsfyrkarne erhålla i förhållande till andra fyrkar, visserligen gör sig gällande inom kommuner, som hafva mindre antal fyrkar än 20 gånger det högsta medgifna röstetalet, men upphör, så snart kommunens sammanlagda fyrktal uppgår till minst denna summa. Så skulle, för att taga ett exempel, vid tillämpning af ett absolut begränsningstal af 1,000 röster verkan af ett till $\frac{1}{20}$ satt relativt maximum alldeles upphöra inom kommuner, som hafva 20,000 fyrkar och deröfver. Tydligt är, att om man för aktiebolagen vill fastställa ett särskildt relativt begränsningstal, så bör detta kompletteras med ett motsvarande absolut sådant.

Det torde dock icke vara ändamålsenligt att på nu antydda sätt stadga några undantagsbestämmelser i fråga om aktiebolagens kommunala rösträtt, utan torde frågan, huruvida någon *särskild* begränsning i den aktiebolag tillkommande rösträtt må vidtagas, lämpligen böra uppskjutas, till dess någon erfarenhet vunnits om verkningarna af den *allmänna* begränsning, som vi i denna motion gå att föreslå.

Vi anse således, att frågan om en begränsning af den kommunala rösträtten på landet för närvarande bäst löses genom antagandet af ett gent emot alla kategorier röstegande likformigt gällande relativt och absolut röstmaximum. Beträffande åter de båda begränsningstalens storlek, synes oss det relativa böra sättas till $\frac{1}{10}$ af kommunens hela fyrktal och det absoluta till 1,000 röster.

Af dessa siffror motsvarar den sistnämnda fullständigt det för stadskommuner redan år 1869 fastställda absoluta maximum och den senare, såsom öfverdirektör Sidenbladh påvisat i sin till den kommunala rösträttskommitténs betänkande (sid. 90) afgifna reservation, i anseende till sina verkningar ganska nära det för stadskommunerna fastställda relativa maximum. Nämnda begränsningstal hafva jemväl af Andra Kammaren godkänts åren 1875 och 1898, det senare året, såsom redan förut framhållits, med tillägg af en starkare begränsning för aktiebolagens rösträtt

Samma mått för den kommunala rösträttens begränsning har ock chefen för kongl. statistiska centralbyrån såsom komitéledamot angifvit uti nyssnämnda reservation, hvilken nio af Kongl. Maj:ts befallningshafvande uti deras öfver komitténs betänkande infordrade utlåtanden förordat såsom

en tillfredsställande lösning af den på dagordningen stående frågan om begränsning af den kommunala rösträtten på landet.

På grund af hvad vi sålunda anført. få vi härmed vördsamt hemställa:

dels att § 11 i kongl. förordningen den 21 mars 1862 om kommunalstyrelse på landet måtte erhålla följande förändrade lydelse:

§ 11.

Röstvärdet skall beräknas efter det en hvar röstegande åsatta fyrktal; dock må ej någon utöfva rösträtt för större antal röster, än som svarar emot en tiondedel af kommunens hela fyrktal, eller i något fall för högre röstetal än det, som motsvarar ettusen fyrkar.

Der för deltagande i sådana besvär, som åligga alla, hvilka inom kommunen erlægga kommunalutskylder, annan grund, än den för utgörande af kommunalutskylder i allmänhet gällande, finnes särskildt stadgad, skall röstvärdet vid beslut öfver ärenden, som röra sådana besvär, beräknas efter den särskildt bestämda grunden;

dels att lagutskottet må afgifva förslag ej mindre till ändring af formuläret för fyrktalslängden i öfverensstämmelse med förestående hemställan än ock till nödiga ändringar af de i kommunalstämmoförordningen intagna paragrafer, som innehålla föreskrifter om fyrktalssättningen och deraf beroende uppördslängd.»

I den tredje motionen slutligen, n:o 113, hvilken afgifvits af Herrar Friherre *I. von Knorring*, *Oskar Erickson*, *Ivar Månsson*, *Adolf Ericson*, *A. P. Johansson*, *Johan Hjelmérus*, *A. J. Högstedt*, *W. Bengtsson*, *Hans Holmlin*, *Pär Larsson*, *C. A. Carlsson*, *Rob. Petersson*, *Nils Olsson*, *B. Dahlgren*, *E. L. M. Hedin* i Torp, *Oscar Larsson*, *J. P. Zakrisson*, *C. E. Johansson* i Berga, *J. Bengtsson*, *Alfred Petersson*, *Anders Olsson* i Tyllered, *C. I. Carlsson* i Smedstorp, *Nils Åkesson*, *Per Jönsson* i Färeköp, *P. O. Lundell*, *Fr. Pettersson*, *Elof Nilsson*, *J. Johanson*, *Gustaf Anderson*, *O. H. Svensson*, *Adolf Johansson*, *J. Eriksson*, *S. M. Petersson*, *C. W. Hultstein*, *Ernst Lindblad*, *Knut Almquist*, *Gustaf Odqvist*, *L. Dahlstedt*, *A. Sundblad*, *Ad. Wiklund*, *Jöns Andersson* och *E. Åkerlund* anföres:

»De från i öfrigt mycket olika tänkande medlemmar af Andra Kam-maren allt oftare framkommande motionerna om ändring i bestämmelserna för den kommunala rösträtten på landet ådagalägga en fast opinion, att

den nuvarande lagstiftningen härom ej är tillfredsställande. Samma enighet råder naturligtvis icke angående förändringens beskaffenhet, i det flere önska göra densamma mera genomgripande, men andra anse lämpligare att åtnöja sig med en moderat. Genom sitt beslut i frågan vid förra riksdagen visade sig Andra Kammaren gilla den senare riktningen, enär kammaren då antog en på friherre I. von Knorrings m. fl. motion grundad, af herrar Husberg, F. Andersson, Redelius och N. Jönsson afgifven reservation mot lagutskottets alla motioner i ämnet afstyrkande utlåtande.

Undertecknade våga därför föreslå i öfverensstämmelse med denna reservation, att Riksdagen för sin del behagade besluta nedanstående ändring af § 11 i kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862:

Röstvärdet skall beräknas efter det en hvar röstegande åsatta fyrktal; dock må ej af aktiebolag rösträtt utöfvas för mera än en tjugonedel och af andra röstegande för mera än en tiondedel af kommunens hela fyrktal.

Der för deltagande i sådana besvär, som åligga alla, hvilka inom kommunen erlägga kommunalutskylder, annan grund, än den för utgörande af kommunalutskylder i allmänhet gällande, finnes särskildt stadgad, skall röstvärdet vid beslut öfver ärenden, som röra sådana besvär, beräknas efter den särskildt bestämda grunden.

Härmed sammanhängande nödiga ändringar af andra paragrafer i samma kongl. förordning torde lagutskottet föreslå och redigera.»

Hufvudsyftet med nu föreliggande motioner är, såsom redan nämnts, förändring af de i § 11 af gällande förordning om kommunalstyrelse på landet stadgade bestämmelser angående den kommunala rösträtten. Herr Elowsons m. fl. samt friherre von Knorrings m. fl. motioner inskränka sig till framställningar i nu nämnd riktning samt till förslag om de ändringar i sagda förordning, som af 11 §:s omformulering direkt föranledes. Uti den af herr Ollas A. Ericsson m. fl. afgifna motionen har emellertid derutöfver upptagits Kongl. Maj:ts för 1898 års riksdag framlagda förslag om ändring af 21 och 73 §§ i förordningen om kommunalstyrelse på landet i ändamål att erhålla föreskrift om två tredjedelars majoritet såsom förutsättning för beslut om upptagande af lån, stäldt på längre återbetalningstid än två år.

Hvad sistberörda förslag vidkommer, har utskottet intet att mot det samma erinra. Den sålunda ifrågasatta förändringen synes utskottet väl egnad att förebygga förhastade beslut i riktning af ökad skuldsättning för

landskommunerna och inskränker, såsom sig bör, möjligheterna för dessa kommuner att upptaga lån på längre tid till de fall, då en dylik åtgärd påkallas af ett mera allmänt intresse bland kommunens medlemmar. Förändringen i fråga kan hafva sin särskilda betydelse för den händelse begränsning af den kommunala rösträtten på landet kommer till stånd. I sådant fall rubbas nemligen den nu bestående regeln, att inflytandet på de kommunala angelägenheternas afgörande växer i samma proportion som skattskyldigheten inom kommunen, och det kan då lätt inträffa, att kommunens beslut i en utgiftsfråga går i en annan riktning än den, som anses önskvärd af dem, hvilka skola bära den öfvervägande delen af utgiften i fråga. Genom den föreslagna majoriteten af två tredjedelar minskas väsentligt risken för de högst beskattade inom en kommun att mot sin vilja få sig påtvingadt ett beslut om upptagande af lån på längre tid.

Beträffande sedermera de i motionerna innefattade förslag om begränsning af den kommunala rösträtten anser sig utskottet böra till behandling först upptaga yrkandet om fastställande af ett *absolut* röstmaximum af 1,000 röster. En sådan lagändring kan utskottet ej tillstyrka. Genom stadgande om ett dylikt maximum skulle personer i samma ekonomiska förhållanden och hvilkas skattskyldighet är af alldeles samma omfattning, komma att erhålla en högst väsentligt olika ställning i fråga om inflytandet inom kommunerna. Medan i en mindre kommun ett sådant röstetal som för 1,000 fyrkar städse kommer att innebära en ganska vidsträckt magt vid afgörandet af kommunens angelägenheter, skulle i de större kommunerna ett fastställande af nämnda gräns för rösträtten beteckna en fullständig omkastning af de bestående förhållandena. Personer, som under nuvarande förhållanden ega afgörande inflytande på ledningen af en större kommuns angelägenheter, skulle i många fall just på grund af kommunens storlek förlora möjligheten att ens i nämnvärd mån göra sin vilja gällande inom kommunen. I den ojemna verkan, som det absoluta röstmaximum sålunda skulle medföra, ligger efter utskottets förmenande ett bestämdt hinder mot dess antagande. Lagstiftningen måste, efter utskottets tanke, med sorgfällighet undvika bestämmelser, som bära godtyckets prägel och hvilkas verkan blifver beroende på omständigheter, som äro tillfälliga eller i allt fall af beskaffenhet att ej böra utöfva någon inverkan.

Från nu angifna synpunkt möter ej någon betänklighet emot ett *relativt* röstmaximum såsom form för begränsning af den kommunala rösträtten. Detta har åtminstone det företrädet framför det absoluta röstmaximum att dess verkan är likformig. Utskottet vill ej heller förneka att ett fastställande af ett dylikt maximum skulle i många fall kunna vara till verklig fördel för det kommunala lifvet och undanröjda en hel del

olägenheter, som följa af den för närvarande obegränsade magtökningen jemside med skattskyldighetens höjande. Utskottet anser emellertid, att man med mycken varsamhet bör inslå på begränsningens väg och endast steg för steg gå framåt på densamma. Derigenom undvikas våldsamma omkastningar i bestående förhållanden och förebygges att man tilläfsventyr genomför en begränsning, som i sina verkningar visar sig gå långt utöfver hvad man dermed afsett. Utskottet har af denna anledning funnit sig böra stanna vid att föreslå införande af den begränsning af den kommunala rösträtten, som ifrågasattes i Kongl. Maj:ts till 1898 års riksdag aflåtna proposition. Deri föreslogs, såsom man torde erinra sig, begränsning af aktiebolagens rösträtt för andra beskattningsföremål än jordbruksfastighet till $\frac{1}{20}$ af kommunens hela fyrktal, och derjemte innehöll förslaget en allmän begränsning af rösträtten så till vida, att ej någon må rösta för högre röstetal än som sammanlagdt tillkommer öfriga röstegande inom kommunen.

Aktiebolagens stora inflytande på den kommunala förvaltningen blifver derigenom väsentligen reduceradt; och man förebygger äfvenledes för enskilde röstegande möjligheten att utöfva kommunalt envælde. Dermed har man efter utskottets uppfattning rådt bot för de mest framträdande missförhållanden, som visat sig förenade med nu gällande bestämmelser om den kommunala rösträtten på landet. Man bör dermed kunna vara tillfreds åtminstone till dess den s. k. kommunalskattekomitéen framlagt sitt förslag om ändrade grunder för den kommunala beskattningen, då anledning möjligen föreligger att upptaga frågan om genomgripande omarbetning af de nuvarande rösträttsbestämmelserna.

Under återopande af det ofvan anförda får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen, med afslag å herr Elowsons m. fl. förevarande motion, ville, i anledning af de utaf herrar Ollas A. Ericsson m. fl. samt friherre von Knorring m. fl. afgifna motionerna N:ris 41 och 113, för sin del antaga följande

Lag

angående ändrad lydelse af §§ 11, 21, 59 och 73 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Häri genom förordnas, att §§ 11, 21, 59 och 73 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars

1862, § 11, sådan densamma lyder enligt förordningen den 26 oktober 1888, och § 59, sådan samma paragraf lyder enligt nyssnämnda förordning och förordningen den 8 mars 1889, skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 11.

Röstvärdet skall beräknas efter det en hvar röstegande åsatta fyrktal; dock må ej af aktiebolag rösträtt för andra beskattningsföremål än jordbruksfastighet utöfvas för mera än en tjugonedel af kommunens hela fyrktal. Ej heller må någon rösta för högre röstetal, än som sammanlagdt tillkommer öfrige röstegande inom kommunen.

Der för deltagande i sådana besvär, som åligga alla, hvilka inom kommunen erlägga kommunalutskylder, annan grund, än den för utgörande af kommunalutskylder i allmänhet gällande, finnes särskildt stadgad, skall röstvärdet vid beslut öfver ärenden, som röra sådana besvär, beräknas efter den särskildt bestämda grunden.

§ 21.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, framställer ordföranden proposition, så affattad, att den må kunna med *ja* eller *nej* besvaras.

Ordföranden tillkännagifver derefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och befäster detsamma, der omröstning ej begäres, med klubbslag. Äskas omröstning, verkställs den öppet och efter upprop.

Till beslut i andra frågor än dem, hvarom i §§ 27, 36 och 73, punkt b), sägs, erfordras blott enkel pluralitet af de afgifna rösterna, enligt den vid omröstningen följda röstgrund.

Falla rösterna lika för olika meningar, galler den mening, hvilken de fleste röstande efter hufvudtalet bifallit. Äro äfven efter sådan beräkning rösterna lika

delade, varder den mening beslut, som ordföranden biträder.

§ 59.

Kommunalnämnden skall verkställa fyrktalssättningen och deröfver upprätta en längd, upptagande, särskildt för hvarje skattskyldig och i särskilda kolumner: för i mantal satt jord, för jordbruksfastighet utan mantal och för annan fastighet debiterad bevillning enligt gällande förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst (eller, der bevillning ej utgår, det belopp, som, uträknadt efter taxeringsvärdet, mot sådan bevillning svarar); för öfriga beskattningsföremål debiterad enahanda bevillning; det åsatta fyrktalet för i mantal satt jord; fyrktalet för jordbruksfastighet utan mantal; fyrktalet för annan fastighet; fyrktalet för alla öfriga beskattningsföremål och summan af den skattskyldiges fyrktal, hvarjemte i längden skall antecknas kommunens hela fyrktal; allt på sätt det under litt. A bifogade formulär till fyrktalslängd närmare utvisar.

Denna längd, som ligger till grund för kommunalutskyldernas debitering, utgör, med iakttagande af de bestämmelser och undantag §§ 8, 9 och 11 innehålla, tillika kommunens röstlängd. Har, sedan längden justerades, ny egare eller brukare tillträdt fast egendom, och varder sådant inför kommunalstämman styrkt, uppföres den nye egaren eller brukaren i längden såsom röstberättigad för fastigheten; börande kungörelse om stämma, der dylikt ärende skall förekomma, från predikstolen uppläsas minst en vecka förut. I den för anmärkningar afsedda kolumn antecknas, dels om af ofvan angifven orsak rösträtt för fast egendom öfvergått till annan person, dels, der begränsning enligt § 11 eger rum, röstetalet, dels ock om och på hvilken grund i följd af bestämmelserna i §§ 8 och 9 någon i längden uppförd skattskyldig icke eger utöfva rösträtt. Längden upprättas i två exemplar, af hvilka det ena i sockenstugan anslås och det andra hos kommunalnämnden förvaras.

§ 73.

För att vinna bindande kraft skola kommunalstämmans beslut underställas Kongl. Maj:ts nådiga pröfning och fastställelse, då besluten angå:

a) försäljning, pantförskrifning eller utbyte af någon sådan kommunen tillhörig fastighet, som, för något dess gemensamma nytta afseende ändamål, genom gäfvor eller testamente kommunen tillfallit, äfvensom öfverenskommelse, som medför förändring i de rättigheter, kommunen till sådan fastighet eger; och

b) upptagande af lån, staldt på längre återbetalningstid än två år.

Kongl. Maj:ts nådiga pröfning skola ock underställas de af kommunalstämman antagna förslag till nya eller förhöjda afgifter å den allmänna rörelsen, såsom väg-, bro- och färjpenningar, m. m.

Till beslut i fråga angående upptagande af lån, hvarom här ofvan sägs, erfordras två tredjedelar af de i omröstningen deltagandes röster efter röstvärdet.

Beslut eller förslag, som bör Kongl. Maj:ts nådiga pröfning underställas, skall insändas till Kongl. Maj:ts befallningshafvande, hvilken det åligger att handlingarne, jemte eget utlåtande, till Kongl. Maj:t öfverlemnas.

Stockholm den 27 mars 1900.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Formulär Litt. A.

Fyrktalslängd för

P e r s o n e r .	F a s t i g h e t e r .
Prosten N. N. Landbonden Sven Persson Anders Svensson Skomakaren N. N. & Vantinge Landtbrukaren N. N. N. N. aktiebolag Majoren N. N. o. s. v.	Skrintorp N:o 2, stom $\frac{1}{2}$ mantal, Kyrktomta N:o 1, skatte, 1 mantal Lugnås N:o 1, pastorsboställe, 1 mantal Berga, 1 mantal, Brunby utjord Mora kungsladugård, 1 mantal Utby N:o 1, 3 mantal, Utby ångsåg Glittringe säteri, 11 mantal, Ys qvarn
	Summa

Nordbo den 2 december 1900.

På kommunalnämndens vägnar:

N. N.
Ordförande.

Nordbo socken år 1900.

Bevilling enligt förordningen angående bevilling af fast egendom samt af inkomst.							Påfördt fyrktal.					Anmärkingar.	
för i mantal satt jord.		för jordbruksfastighet utan mantal.		för annan fastighet.		för alla öfriga be- skattningsföremål.	för i mantal satt jord.	för jordbruksfastighet utan mantal.	för annan fastighet.	för alla öfriga be- skattningsföremål.	Summa.		
Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.						
12	—	—	—	—	—	16	—	120	—	—	160	280	
9	60	—	—	—	—	—	—	96	—	—	—	96	i konkurstillstånd.
12	—	1	80	—	—	—	—	120	18	—	—	138	
—	—	—	—	—	50	1	—	—	—	5	10	15	oguldna kommunalutskylder.
18	—	—	—	—	—	—	—	180	—	—	—	180	taxeringsvärde 30,000 kr.
54	—	—	—	100	—	300	—	540	—	1,000	3,000	4,540	röstar för 1,340 fyrkar.
480	—	—	—	22	—	80	—	4,800	—	220	800	5,820	rösträtten öfvergått till nuv. egaren N. N., mantalsskrif- ven i N. N. socken (kom- munalstämmeprotokoll den 16/4 1901).
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16,000	$\frac{1}{20} = 800$.

Att förestående fyrktalslängd blifvit i kommunalstämma denna dag granskad och godkänd, betygas Nordbo den 18 december 1900.

N. N.

Stämmans ordförande.

N. N.

N. N.

Reservationer:

af herr *Zetterstrand*, som anförde:

I skrifvelse n:o 91 af den 9 maj 1894 anförde Riksdagen följande:

»Enligt hvad inhemtas af en inom Riksdagen utarbetad redogörelse för de förslag om begränsning af den kommunala rösträtten, som allt sedan år 1859 varit framställda, har en mångfald af dylika förslag varit föremål för de särskilda riksdagarnes pröfning. Det enda af dessa, som ledt till åsyftadt resultat, är det af 1869 års riksdag antagna förslaget om den kommunala rösträttens begränsning i stad till ett relativt maximum af en femtiondedel af kommunens hela röstetal och ett absolut maximum af ett hundra röster. Den kommunala rösträtten å landsbygden är deremot fullständigt oberänsad. Samtidigt med att de äldre krafven å reform i sistnämnda förhållande qvarstå uppfyllda, hafva äfven uppstått nya fordringar å mera djupgående förändringar i afseende å den kommunala rösträtten både i stad och å landet, hvaribland särskildt må nämnas den allt mer uppmärksammade frågan om bolags rätt att rösta i kommunens angelägenheter.»

På grund häraf anhöll Riksdagen, att den då pågående statistiska utredningen i ämnet om möjligt måtte så bedrifvas, att dess resultat kunde framläggas för näst derpå följande års lagtima riksdag.

I och med denna skrifvelses aflåtande hade Riksdagen ändtligen enats derom, att en begränsning af den kommunala rösträtten å landsbygden borde vidtagas och detta så snart som möjligt.

Nödvändigheten deraf ådagalades också tillfullo af den påkallade utredningen, hvilken, fotad på 1892 års valstatistik, bland annat utvisade, att inom 44 landskommuner en röstegande innehade mera än hälften af kommunens hela röstetal och sålunda enväldigt kunde besluta i kommunens angelägenheter, medan i vida flera fall den kommunala beslutanderätten var lagd i ett ringa fåtals händer.

Ifrågavarande utredning hade emellertid en vida större betydelse derutinnan, att den lemnade en välbehöflig vägledning för bedömande af de ytterst vigtiga spörsmålen rörande lämpligaste grunderna för en röst-rättsreform.

Med afseende härå hade meningsskiljaktigheterna inom Riksdagen ditintills hufvudsakligen afsett reformens större eller mindre omfattning, i hvilket hänseende de olika kamrarnes skaplynne föranledt dem till mer eller mindre skiljaktiga beslut.

Nu visade emellertid statistiken, att behörig hänsyn jemväl måste tagas till en annan dessförinnan alltför litet beaktad faktor, nemligen de väsentliga skiljaktigheterna mellan de kommuner, hvilkas rösträttsförhållanden man afsåg att reglera.

Det kunde sålunda näppeligen ifrågasättas, att enahanda bestämmelser kunde finnas lämpliga för alla kommuner, då inom dem fyrktalet vexlade mellan 195,530 och 403, då innevånareantalet utgjorde högst 17,583 och lägst 120, och då summan af de röstberättigade i en kommun belöpte sig till 2,925 och i en annan till allenast 6 personer.

Derest man alltså, såsom helt naturligt vore, åsyftade genomförande af en rösträttsreform, hvilken i möjligaste måtto likformigt berörde de större och de mindre kommunerna, vore man hänvisad att, i likhet med hvad redan 1875 års lagutskott föreslagit, fastställa dubbla rösträttsmaxima, ett absolut, afsedt företrädesvis för de större, samt ett relativt, hufvudsakligen afseende de mindre kommunerna.

På synnerligen goda grunder förordade också två af ledamöterna i 1897 års kommunala rösträttskomité, herrar Elis Sidenblad och Joh. Nydahl, i sina komitébetänkandet vidfogade reservationer, till hvilka jag tillåter mig att hänvisa, samma rösträttsmaxima, som nu i herr Elowsons m. fl:s motion påyrkas, nämligen $\frac{1}{10}$ af kommunens hela fyrktal samt 1,000 fyrkar.

Då nu härtill kommer, dels att lagutskottet under de senaste årtiondena med högst få undantag förordat ett relativt maximum, motsvarande $\frac{1}{10}$ af de respektive kommunernas fyrktal, samt dels att något annat absolut rösträttsmaximum än 1,000 fyrkar aldrig blifvit ifrågasatt, hafva vi deri funnit fullgiltiga anledningar att påyrka dessa båda rösträttsmaxima, hvilka, enligt hvad ofvan intagna riksdagsskrifvelse utvisar, söka sina förebilder uti de för städerna gällande rösträttsbestämmelser.

Som emellertid en eller annan tilläfventyrs bildat sig en något skef föreställning om, huru dessa båda rösträttsmaxima skulle komma att verka, torde det ej vara ur vägen att till belysning derutinnan meddela några på 1892 års statistik grundade uppgifter.

En begränsning allenast till $\frac{1}{10}$ af kommunens hela röstetal skulle komma att drabba:

1,549 af de till 506,124 uppgående enskilda röstberättigade på landsbygden

och 329 af de till 2,613 uppgående aktiebolagen derstädes samt skulle vinna sin tillämpning i

1,359, d. v. s. i 57 procent, af samtliga landskommunerna.

En begränsning åter till enbart 1,000 fyrkar skulle medföra en nedsättning i rösträtten för

1,058 af ofvanberörde 506,124 enskilde röstberättigade och för 567 af de 2,613 aktiebolagen samt skulle vinna sin tillämpning i 894, d. v. s. 37 procent af landskommunerna.

Den omständighet, att den relativa begränsningen företrädesvis skulle beröra de enskilde och den absoluta företrädesvis aktiebolagen, härledde sig deraf att aktiebolagen talrikast förekomma inom de större kommunerna, i det att aktiebolagens fyrktal i förhållande till kommunernas fyrktal i dess helhet utgjorde:

I kommuner med intill 3,000 invånare	7,6	procent
» » » 3- till 4,000	13,4	»
» » » 4- » 5,000	21,3	»
» » » öfver 5,000	26,7	»

Den absoluta begränsningens förhållandevis stora inflytande på aktiebolagen framginge jemväl deraf, att

aktiebolagens medelfyrktal utgjorde	1,211,	medan
de enskildes	»	» 40

samt att röstegande med mera än 1,000 fyrkar utgjorde bland aktiebolagen 21,7 procent eller proportionsvis 109 gånger så många som de enskilde röstegande inom samma kategori, hvilka belöpte sig allenast till 0,2 procent af den enskilda valmanskåren.

Efter de rösträttsbegränsningar jag här ofvan föreslagit, skulle medelröstetalet för dem, som komme att drabbas af den relativa begränsningen, komma att utgöra 960 fyrkar, samt den absoluta begränsningen stanna vid 1,000 fyrkar; och då en röstegande med sistnämnda fyrktal inom sin kommun skulle komma att ega samma inflytande som exempelvis 10 landtmän, hvilkas hemman vore taxerade till $16,666\frac{2}{3}$ kronor hvarterdera, eller som 25 personer med det nuvarande medelfyrktalet af 40 röster, lär man icke med skäl kunna påstå, att ifrågasvarande rösträttsreform skulle komma att på otillbörligt sätt rubba de förmögnes magtställning.

Att åter på sätt uti tvenne af de föreliggande motionerna föreslagits genom särskilda bestämmelser ytterligare begränsa aktiebolagens rösträtt synes mig icke med skäl böra för närvarande ifrågasättas, enär härvid är att märka, dels att ett betydande antal af dessa bolag äro jemförelsevis små, i det ej mindre än 940 stycken hafva ett fyrktal icke öfverstigande siffran 100, dels att det relativa rösträttsmaximum torde komma att tillfredsställande begränsa aktiebolagen inom de mindre kommunerna, medan det absoluta rösträttsmaximum, enligt hvad statistiken utvisar, kommer att

på ett mera effektivt sätt än den af motionärerna förordade större relativa begränsningen reducera bolagens inflytande inom rikets större landskommuner, och dels slutligen att särskilda undantagsbestämmelser; hvilka icke betingas af praktiska skäl, ingalunda äro att förorda, allrahelst då, såsom här är fallet, en anslutning till desamma skulle komma att medföra en splittring bland dem, hvilka på grundvalen af den i ärendet förbragta utredning ifrigt åstunda en snar, lycklig och varaktig lösning af ifrågavarande för landet i dess helhet så synnerligen viktiga fråga.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt och med föranledande af de i ämnet väckta motionerna får jag härmed hemställa, att Riksdagen ville för sin del antaga följande

Lag

angående ändrad lydelse af §§ 11, 21, 59 och 73 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att §§ 11, 21, 59 och 73 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, § 11, sådan densamma lyder enligt förordningen den 26 oktober 1888, och § 59, sådan samma paragraf lyder enligt nyssnämnda förordning och förordningen den 8 mars 1889, skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 11.

Röstvärdet skall beräknas efter det en hvar röstegande åsatta fyrktal; dock må ej någon utöfva rösträtt för större antal röster, än som svarar emot en tiondedel af kommunens hela fyrktal, eller i något fall för högre röstetal än det, som motsvarar ett tusen fyrkar.

Der för deltagande i sådana besvär, som åligga alla, hvilka inom kommunen erlægga kommunalutskylder, annan grund, än den för utgörande af kommunalutskylder i allmänhet gällande, finnes särskildt stadgad, skall röstvärdet vid beslut öfver ärenden, som röra sådana besvär, beräknas efter den särskildt bestämda grunden.

§ 21.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, framställer ordföranden proposition, så affattad, att den må kunna med *ja* eller *nej* besvaras.

Ordföranden tillkännagifver derefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och befäster det samma, der omröstning ej begäres, med klubbslag. Äskas omröstning, verkställs den öppet och efter upprop.

Till beslut i andra frågor än dem, hvarom i §§ 27, 36 och 73, punkt b), sägs, erfordras blott enkel pluralitet af de afgifna rösterna, enligt den vid omröstningen följda röstgrund.

Falla rösterna lika för olika meningar, gäller den mening, hvilken de flesta röstande efter hufvudtalet bifallit. Äro äfven efter sådan beräkning rösterna lika delade, varder den mening beslut, som ordföranden biträder.

§ 59.

Kommunalnämnden skall verkställa fyrktalssättningen och deröfver upprätta en längd, upptagande, särskildt för hvarje skattskyldig och i särskilda kolumner: för i mantal satt jord, för jordbruksfastighet utan mantal och för annan fastighet debiterad bevillning enligt gällande förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst (eller, der bevillning ej utgår, det belopp, som, uträknadt efter taxeringsvärdet, mot sådan bevillning svarar); för öfriga beskattningsföremål debiterad enahanda bevillning; det åsatta fyrktalet för i mantal satt jord; fyrktalet för jordbruksfastighet utan mantal; fyrktalet för annan fastighet; fyrktalet för alla öfriga beskattningsföremål och summan af den skattskyldiges fyrktal, hvarjemte i längden skall antecknas kommunens hela fyrktal; allt på sätt det under litt. A bifogade formulär till fyrktalslängd närmare utvisar.

Denna längd, som ligger till grund för kommunalutskyldernas debitering, utgör, med iakttagande af de bestämmelser och undantag §§ 8, 9 och 11 innehålla, tillika kommunens röstlängd. Har, sedan längden justerades, ny egare eller brukare tillträd fast egendom, och varder sådant inför kommunalstämman styrkt, uppföres den nye egaren eller brukaren i längden såsom röstberättigad för fastigheten; börande kungörelse om stämma, der dylikt ärende skall förekomma, från predikstolen uppläsas minst en vecka förut. I den för anmärkningar afsedda kolumn antecknas, dels om af ofvan angifven orsak rösträtt för fast egendom öfvergått till annan person, dels, der begränsning enligt § 11 eger rum, röstetalet, dels ock om och på hvilken grund i följd af bestämmelserna i §§ 8 och 9 någon i längden uppförd skattskyldig icke eger utöfva rösträtt. Längden upprättas i två exemplar, af hvilka det ena i sockenstugan anslås och det andra hos kommunalnämnden förvaras.

§ 73.

För att vinna bindande kraft skola kommunalstämmans beslut underställas Kongl. Maj:ts nådiga pröfning och fastställelse, då besluten angå:

a) försäljning, pantförskrifning eller utbyte af någon sådan kommunen tillhörig fastighet, som, för något dess gemensamma nytta afseende ändamål, genom gåfva eller testamente kommunen tillfallit, äfvensom öfverenskommelse, som medför förändring i de rättigheter, kommunen till sådan fastighet eger; och

b) upptagande af lån, stäldt på längre återbetalningstid än två år.

Kongl. Maj:ts nådiga pröfning skola ock underställas de af kommunalstämman antagna förslag till nya eller förhöjda afgifter å den allmänna rörelsen, såsom väg-, bro- och färjpenningar, m. m.

Till beslut i fråga angående upptagande af lån, hvarom här ofvan sägs, erfordras två tredjedelar af de i omröstningen deltagandes röster efter röstvärdet.

Beslut eller förslag, som bör Kongl. Maj:ts nådiga pröfning underställas, skall insändas till Kongl. Maj:ts

befallningshafvande, hvilken det åligger att handlingarna, jemte eget utlåtande, till Kongl. Maj:t öfverlemnna.

af herrar *Husberg, Jansson, F. Andersson, Sjöberg* och *Lindhagen*, hvilka biträdt herr *Zetterstrands* förslag;

af herr *Nilsson*, som ansett, att utskottet bort hemställa, att Riksdagen måtte besluta, att § 11 i kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 skulle erhålla följande förändrade lydelse:

»Röstvärdet skall beräknas efter det en hvar röstegande åsatta fyrktal; dock må ej af aktiebolag rösträtt utöfvas för mera än en tjugonedel och af annan röstberättigad för mera än en tiondedel af kommunens hela fyrktal, eller i något fall för högre röstetal än det, som motsvarar ett tusen fyrkar.

Der för deltagande i sådana besvär, som åligga alla, hvilka inom kommunen erlägga kommunalutskylder, annan grund, än den för utgörande af kommunalutskylder i allmänhet gällande, finnes särskildt stadgad, skall röstvärdet vid beslut öfver ärenden, som röra sådana besvär, beräknas efter den särskildt bestämda grunden;

af herr *Jönsson*, hvilken ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till friherre von *Knorrings* m. fl:s motion.

Herr *Leman* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.

Litt. A.

Fyrktalslängd för

P e r s o n e r .	F a s t i g h e t e r .
Prosten N. N. Landbonden Sven Persson Anders Svensson Skomakaren N. N. i Vantinge Landtbrukaren N. N. N. N. aktiebolag Majoren N. N. o. s. v.	Skrintorp N:o 2, stom $\frac{1}{2}$ mantal, Kyrktomta N:o 1, skatte, 1 mantal Lugnås N:o 1, pastorsboställe, 1 mantal Berga, 1 mantal, Brunby utjord Mora kungsladugård, 1 mantal Utby N:o 1, 3 mantal, Utby ångsåg Glittringe säteri, 11 mantal, Ys qvarn
	<hr/> Summa

Nordbo den 2 december 1900.

På kommunalnämndens vägnar:

N. N.
Ordförande.

Nordbo socken år 1900.

Bevilling enligt förordningen angående bevilning af fast egendom samt af inkomst.								Påfördt fyrktal					Anmärkningar.			
för i mantal satt jord.		för jordbruksfastighet utan mantal.		för annan fastighet.		för alla öfriga beskattningsföremål.		för i mantal satt jord.		för jordbruksfastighet utan mantal.		för annan fastighet.		för alla öfriga beskattningsföremål.		Summa.
Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	
12	—	—	—	—	—	16	—	120	—	—	—	160	—	280		
9	60	—	—	—	—	—	—	96	—	—	—	—	—	96		i konkurstillstånd.
12	—	1	80	—	—	—	—	120	18	—	—	—	—	138		
—	—	—	—	—	50	1	—	—	—	5	10	—	—	15		oguldna kommunalutskylder.
18	—	—	—	—	—	—	—	180	—	—	—	—	—	180		taxeringsvärde 30,000 kr.
54	—	—	—	100	—	696	—	540	—	1,000	6,960	—	—	8,500		röstar för 1,000 fyrkar.
84	—	—	—	22	—	80	—	840	—	220	800	—	—	1,860		röstar för 1,000 fyrkar; röst-rätten öfvergått till nuv. egaren N. N., mantalsskrifven i N N. socken (kommunalstämmeprotokoll den 15/4 1901).
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16,000		$\left\{ \begin{array}{l} 1/10 = 1,600; \\ \text{röstmaximum} = 1,000. \end{array} \right.$

Att förestående fyrktalslängd blifvit i kommunalstämma denna dag granskad och godkänd, betygas Nordbo den 18 december 1900.

N. N.

Stämmans ordförande.

N. N.

N. N.